Toimenpidealoite TPA 36/2026 vp

Riitta Kaarisalo sd ym.

Toimenpidealoite lainvalmistelun käynnistämisestä energiajuomien myynnin rajoittamiseksi alle 15-vuotiaille

Eduskunnalle

Suomessa lasten ja nuorten energiajuomien käyttö on lisääntynyt merkittävästi viime vuosina. Valtakunnallisen kouluterveyskyselyn tulokset osoittavat, että energiajuomien kulutus on yleistynyt ja osa nuorista käyttää niitä päivittäin sekä suuria määriä kerralla. Kehityssuunta on lasten ja nuorten terveyden ja hyvinvoinnin näkökulmasta huolestuttava. Yhteisiä säädöksiä tai noudatettavia käytänteitä tuotteiden saannin rajoittamiseksi ei ole.

Energiajuomien keskeinen vaikuttava aine on kofeiini. Kofeiini vaikuttaa keskushermostoon, sydämen sykkeeseen ja verenpaineeseen. Lasten ja nuorten elimistö reagoi kofeiiniin aikuisia voimakkaammin. Turvallisen kofeiininsaannin raja-arvoa ei ole voitu luotettavasti määrittää lapsille ja nuorille. Yleisesti turvalliseksi arvioitu enimmäismäärä 3 mg painokiloa kohden vuorokaudessa ylittyy esimerkiksi 40-kiloisella lapsella jo yhdestä 0,33 litran energiajuomatölkistä. Pääsääntöisesti energiajuomat sisältävät myös runsaasti energiaa. Valmistajat myös markkinoivat energiajuomia jopa terveellisinä tuotteina.

Nykyinen lainsäädäntö ei rajoita energiajuomien myyntiä alaikäisille. Käytännöt vaihtelevat kaupparyhmittymien ja yksittäisten myymälöiden välillä, mikä asettaa myyjät eriarvoiseen asemaan ja tekee valvonnasta epäyhtenäistä. Useat kunnat, hyvinvointialueet ja kaupan toimijat laaja-alaisesti ovat ilmaisseet huolensa tilanteesta ja toivoneet lainsäädännöllistä ratkaisua yhtenäisten pelisääntöjen luomiseksi.

Lasten ja nuorten terveyden suojeleminen on keskeinen yhteiskunnallinen tehtävä. Peruskouluikäisillä lapsilla ei ole vielä riittäviä valmiuksia arvioida energiajuomien käyttöön liittyviä terveysriskejä. Kaikissa perheissä lasten hoidosta ja huollosta vastaavat aikuiset eivät osaa tai kykene huolehtimaan ja valvomaan runsaasti kofeiinia sisältävien tuotteiden kulutusta. Tämän vuoksi pelkät suositukset eivät ole osoittautuneet riittäviksi, vaan tarvitaan selkeä lainsäädäntöön perustuva ikäraja.

Lainsäädännöllä voitaisiin suojella nykyistä paremmin lasten ja nuorten terveyttä ja hyvinvointia, selkeyttää kaupan toimijoiden vastuuta ja toimintatapoja, luoda yhtenäiset valtakunnalliset pelisäännöt sekä helpottaa valvontaa ja viranomaistoimintaa.

Kansainvälisesti tarkasteltuna EU-oikeudelliset seikat eivät estä jäsenvaltioita säätämästä erityistä ikärajaa energiajuomien käytölle. Terveydellisiin perusteisiin nojaavat kansalliset

Valmis
5.0

rajoitteet ovat mahdollisia silloin, kun ne kohtelevat markkinoilla olevia tuotteita tasapuolisesti. Esimerkkeinä kansallisista rajoitteista toimivat muun muassa Liettua, Puola ja Romania, jotka ovat kieltäneet energiajuomat alaikäisiltä. Norjassa energiajuomien myynti on kielletty alle 16-vuotiailta.

Edellä olevan perusteella katsomme, että hallituksen tulee ryhtyä viipymättä toimenpiteisiin energiajuomien myynnin rajoittamiseksi alle 15-vuotiaille.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

> *että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin käynnistäen viipymättä lainvalmistelun, jonka tavoitteena on säätää energiajuomien myynnille 15 vuoden ikäraja sekä tarvittavat valvonta- ja seuraamussäännökset.*

Toimenpidealoite TPA 36/2026 vp

Helsingissä 8.5.2026

Riitta Kaarisalo sd
Timo Suhonen sd
Kim Berg sd
Aki Lindén sd
Lotta Hamari sd
Pinja Perholehto sd
Lauri Lyly sd
Marko Asell sd
Eveliina Heinäluoma sd
Jani Kokko sd
Johannes Koskinen sd
Miapetra Kumpula-Natri sd
Johan Kvarnström sd
Joona Räsänen sd
Saku Nikkanen sd
Johanna Ojala-Niemelä sd
Piritta Rantanen sd
Paula Werning sd
Tuula Väätäinen sd
Pia Viitanen sd
Eeva-Johanna Eloranta sd
Pia Hiltunen sd
Tuula Haatainen sd
Suna Kymäläinen sd
Niina Malm sd
Helena Marttila sd
Nasima Razmyar sd
Juha Viitala sd
Mika Kari sd
Anne Kalmari kesk
Kaisa Garedew ps
Bella Forsgrén vihr